

ค่านิยมและโครงสร้างการปกครอง: ปัจจัยหนุนหรือต้านการทุจริต*

VALUES AND POLITICAL STRUCTURES: DETERMINANTS OF CORRUPTION PROMOTION OR PREVENTION

ปกรณ์ สุตแสน, วัชรินทร์ ศิรวจนะกุล

Pakorn Soodsaen, Watcharin Sirawajanakul

นักวิชาการอิสระ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย

Independent Scholar, Bangkok, Thailand

Corresponding author E-mail: pakornresearch@gmail.com

บทคัดย่อ

ปัญหาการทุจริตเป็นปัญหาที่ฝังรากลึกในสังคมไทยมายาวนาน และส่งผลกระทบต่อการบริหารราชการแผ่นดินและงบประมาณที่นำไปใช้ในการพัฒนาประเทศถูกเบียดบังไป หนึ่งในสาเหตุสำคัญคือการขาดคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการทั้งฝ่ายประจำและฝ่ายการเมือง ที่ไม่ให้ความสำคัญกับประโยชน์สาธารณะเป็นลำดับแรก และประชาชนก็ยังคงพึ่งพาระบบอุปถัมภ์ ความรักพวกพ้อง ส่งเสริมค่านิยมแบบเอื้อประโยชน์ส่วนตนและลำเอียง ซึ่งนำไปสู่ความไม่เป็นธรรมในสังคม ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ และการทุจริตเชิงนโยบาย ยิ่งไปกว่านั้น การรัฐประหารในประเทศไทยเกือบทุกครั้งล้วนมีข้ออ้างเกี่ยวกับการทุจริตของรัฐบาลก่อนหน้า มีการออกพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2558) ดังนั้น หากต้องการแก้ไขปัญหาการทุจริตอย่างเป็นรูปธรรม จึงต้องศึกษาว่าโครงสร้างของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งหรือการรัฐประหารว่ามีผลต่อการทุจริตหรือไม่ อีกทั้งศึกษาค่านิยมที่มีบทบาทในการส่งเสริมพฤติกรรมทุจริต เพื่อนำไปใช้ในการรณรงค์สร้างค่านิยมที่ดีและต่อต้านการทุจริตอย่างยั่งยืน จากผลการวิจัยพบว่า ดัชนีการรับรู้การทุจริตของรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและที่มาจากการรัฐประหารไม่แตกต่างกันอย่างชัดเจน อย่างไรก็ตาม ค่านิยมที่ฝังอยู่ในระบบอุปถัมภ์ของไทยมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเกิดทุจริต ดังนั้น การแก้ปัญหาในระยะยาวจึงต้องมุ่งเปลี่ยนค่านิยมของสังคมไทยไม่ส่งเสริมระบบอุปถัมภ์ ส่งเสริมให้ยึดมั่นในความดี ความถูกต้อง และจริยธรรม ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างพลเมืองที่มีคุณธรรมและสามารถป้องกันการทุจริตได้อย่างเป็นรูปธรรมในอนาคต

คำสำคัญ: ค่านิยม, โครงสร้างการปกครอง, การทุจริต, ดัชนีการรับรู้การทุจริต, การป้องกันและปราบปรามการทุจริต

Abstract

Corruption has long been a deeply rooted problem in Thai society, affecting the administration of the country and the budget used for national development being misappropriated. One of the main causes is the lack of morality and ethics of civil servants, both permanent and political, who do not prioritize public interest. People still rely on the patronage system and cronyism and promote values that favor self-interest and bias, leading to social injustice, conflicts of interest, and policy corruption. Moreover, almost every coup in Thailand has been an excuse for corruption by the previous government. The Organic Act on the Prevention and Suppression of Corruption B.E. 2542 (amended in B.E. 2550, No. 2 B.E. 2554, and No. 3 B.E. 2558) was enacted. Therefore, if we want to solve the problem of corruption in a tangible way, we need to study whether the structure of the government that comes from an election or a coup has an effect on corruption or not. We also need to study the values that play a role in promoting corrupt behavior in order to use them in the campaign to create good values and sustainably resist corruption. The research results found that the corruption perception index of elected and coup-era governments is not significantly different. However, the values embedded in Thailand's patronage system have a significant influence on corruption. Therefore, long-term solutions must focus on changing the values of Thai society to not promote the patronage system but to encourage adherence to goodness, correctness, and ethics, which will lead to the creation of virtuous citizens who can tangibly prevent corruption in the future.

Keywords: Values, Governance Structure, Corruption, Corruption Perception Index, Prevention and Suppression of Corruption

บทนำ

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ปัญหาการทุจริต (Corruption) ถือเป็นปัญหาใหญ่ที่ได้ฝังรากลึก ในสังคมไทยมาช้านาน เปรียบเสมือนมะเร็งร้ายที่คอยเกาะกินประเทศไทย และส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศมาโดยตลอด จากการสำรวจพบว่านักธุรกิจกว่าร้อยละ 80 ต้องเสียเงินให้กับการทุจริต และมีการสูญเสียเงิน 10-30 เปอร์เซ็นต์ของยอดเงินงบประมาณประเทศไปกับการทุจริต เป็นยอดเงินกว่า 3 แสนล้านบาทต่อปี ซึ่งเป็นจำนวนเงินมหาศาลแทนที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศให้เจริญขึ้น ได้ถนนหนทางที่มีคุณภาพ ได้สิ่งปลูกสร้างสาธารณะที่มีคุณภาพ ทั้งโรงพยาบาล มหาวิทยาลัย สถานีตำรวจ รถไฟฟ้า รถไฟรางคู่หรือนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดีกินดี

จากการศึกษาดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index) ของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ซึ่งจัดทำโดยองค์การโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International, 2024) มีการจัดอันดับการทุจริตจาก 180 ประเทศทั่วโลก โดยมีคะแนนจาก 0 ถึง 100 คะแนน ประเทศที่มีคะแนนสูงแสดงว่ามีความโปร่งใสสูง ส่วนประเทศที่มีคะแนนต่ำแสดงว่ามีการทุจริต ในปี 2567 พบว่า ประเทศไทยได้คะแนน 34 คะแนนจากคะแนน

เต็ม 100 คะแนน จัดอยู่ในอันดับที่ 107 ของโลกจาก 180 ประเทศ และเป็นอันดับที่ 6 จาก 10 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน ซึ่งถือว่าสถานการณ์การทุจริตในประเทศไทยยังมีปัญหาอยู่ในระดับสูง ซึ่งมีปัญหาสูงกว่าสิงคโปร์ บรูไน มาเลเซีย ที่มีการพัฒนาประเทศได้เจริญก้าวหน้าไปมากกว่า และยังมีปัญหาสูงกว่าเวียดนาม และอินโดนีเซีย ซึ่งกำลังจะพัฒนาแซงหน้าประเทศไทย ปัญหาการทุจริต เป็นปัญหาที่สะสมมายาวนาน ที่ยากต่อการแก้ไขและยังเป็นปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ทำให้ขาดความน่าเชื่อถือในการติดต่อค้าขายและการลงทุนในมุมมองของต่างชาติซึ่งจะส่งผลเสียต่อการค้าการลงทุนและการพัฒนาประเทศ หน่วยงานต่าง ๆ ที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตไม่ว่าจะเป็น สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) หรือสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) คณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน หรือทางฝ่ายรัฐสภา ก็ได้มีความพยายามในการออกกฎหมายพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปราม การทุจริต พ.ศ. 2542 (แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2550 ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2554 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2558) ในการควบคุม ตรวจสอบการทุจริตอย่างสม่ำเสมอ แต่ก็ยังพบปัญหาการทุจริตอยู่เป็นเนื่อง ๆ ไม่สามารถกำจัดการทุจริตให้หายไปจากประเทศไทยได้ ดังนั้น ปัญหาการทุจริตจึงมิได้เป็นปัญหาให้ป้องกันและแก้ไขแต่เพียงเฉพาะผู้ที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในหน่วยงานต่าง ๆ เท่านั้น แต่เป็นเรื่องที่ใกล้ตัวของทุกคนที่ต้องช่วยกันในการป้องกันและไม่ส่งเสริมพฤติกรรมที่จะก่อให้เกิดปัญหาการทุจริต

จากความหมายของคำว่า “ค่านิยม” (Value) ซึ่งหมายถึง สิ่งที่คุณค่าหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554ก) ค่านิยมจึงเป็นตัวกำหนดทิศทางในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งมาจากความเชื่อว่า การกระทำอย่างหนึ่งดีกว่าการกระทำอีกอย่างหนึ่ง ค่านิยมเป็นคุณสมบัติที่ติดตัวคนทุกคน มีไว้เพื่อบอกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี อะไรควรเลือก อะไรไม่ควรเลือกและเป็นรากฐานเพื่อการตัดสินใจ ดังนั้น ค่านิยมจึงมีความสำคัญต่อความเจริญหรือความเสื่อมของสังคมและต่อการพัฒนาประเทศ หากประชาชนมีค่านิยมที่ดีที่พึงประสงค์ก็จะส่งเสริมให้ประเทศมีการพัฒนาเจริญขึ้น แต่หากประชาชนมีค่านิยมที่ไม่ดีหรือไม่พึงประสงค์ก็ย่อมเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ ปัญหาการทุจริตจึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ต้องแก้ไขจากค่านิยมที่ฝังรากลึกของคนไทยและต้องปรับเปลี่ยนโดยคนไทยเท่านั้น

ดังนั้น หากต้องการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นรูปธรรม จึงต้องศึกษาและออกมาตรการในการแก้ไขปัญหาให้เท่าทันกับวิธีการทุจริตที่ปรับเปลี่ยนไปตามยุคสมัย การกำจัดการทุจริตต้องมาจากภาคประชาชนจึงจะประสบผลสำเร็จ ดังเช่น สิงคโปร์และฮ่องกง ที่ทำการเปลี่ยนแปลงทัศนคติและค่านิยมของคนในประเทศ จากที่เคยเห็นว่าการทุจริตเป็นสิ่งที่ยอมรับได้และพบเห็นโดยทั่วไป เปลี่ยนแปลงเป็นการทุจริตเป็นสิ่งที่เลวร้ายและมีผลเสียต่อสังคมส่วนรวม และค่านิยมมีส่วนเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการทุจริต เนื่องจากค่านิยมจะเป็นสิ่งที่กำหนดทิศทางในการตัดสินใจในการที่จะดำเนินชีวิตดำเนินงานไปในแนวทางไหน ไม่ว่าจะเป็นค่านิยมในการยกย่องนับถือคนมีเงินโดยไม่สนใจว่าจะได้เงินนั้นมาจากไหน ค่านิยมในการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้องเป็นสำคัญ ค่านิยมในการซื้อหาความได้เปรียบในการแข่งขันซึ่งจะมีทั้งการกำหนดคุณลักษณะของสินค้าหรือบริการที่เอื้อต่อธุรกิจตนเป็นการตัดคู่แข่ง การฮั้วประมูล ค่านิยมในการซื้อหาความสะดวก ซึ่งอาจจะมีการจ่ายค่าน้ำร้อนน้ำชาเพื่อไม่ให้ธุรกิจตนเกิดอุปสรรคในการดำเนินการ และค่านิยมในการซื้อหาความไม่ผิดหรือเบี่ยงเบนความผิด ซึ่งอาจจะมีการจ่ายสินบนเพื่อบิดเบือนกระบวนการยุติธรรมหรือเลียงกฎหมาย และที่สำคัญคนไทยใน

ปัจจุบันมีการยอมรับปัญหาการทุจริตอยู่อีกหรือไม่ถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย จึงต้องทำการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำมาวิเคราะห์สังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ว่าค่านิยมข้อใดที่มีส่วนสำคัญในการเอื้อต่อการทุจริตเพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการรณรงค์ปลูกฝังค่านิยมต่อต้านการทุจริตและหาวิธีการแก้ไขปัญหาการทุจริตให้เป็นแนวทางในการที่จะป้องกันการทุจริตให้เป็นรูปธรรมต่อไปในอนาคต

แนวคิดเกี่ยวกับการทุจริต

การทุจริต หรือ คอรัปชัน (Corruption) มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า *Corruptio* ซึ่งตรงกับคำไทยที่ใช้คำว่า “ฉ้อราษฎร์บังหลวง” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า “การที่พนักงานเจ้าหน้าที่ เก็บกินจากราษฎรแล้วไม่ส่งให้หลวง หรือเบียดบังกับหลวง” (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554) ซึ่งมีความหมายตรงกับคำในภาษาอังกฤษที่คนไทยเรียกติดปากว่า คอรัปชัน ดังนั้นจึงอนุมานว่า การทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือคอรัปชัน มีความหมายอย่างเดียวกัน

Nye, J. S. ได้อธิบายคอรัปชันไว้ว่า เป็นพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนมาจาก บทบาทหน้าที่ในภาครัฐเนื่องมาจากสิ่งที่เกี่ยวข้องทางการเงินหรือการรับผลประโยชน์ส่วนตน ญาติพี่น้องที่ใกล้ชิด พวกพ้อง รวมถึงพฤติกรรมการรับสินบน รางวัล การเลือกที่รักมักที่ชัง และการยกยอก (Nye, J. S., 1967) มีรดาได้ให้ความหมายไว้ในวารสารเอเชียนแมกกาซีน (Asian Magazine) คำว่า คอรัปชัน เป็นคำที่มีความหมายกว้างขวาง หมายถึงการกระทำทุกอย่างที่เป็นไปโดยมิชอบ หรือเป็นการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนตัว โดยใช้อำนาจและอิทธิพลที่มีอยู่ในตำแหน่งหน้าที่หรืออาศัยฐานะตำแหน่งพิเศษที่ตนมีอยู่ในกิจสาธารณะ รวมทั้งการกินสินบนด้วย (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2544) World Bank ให้ความหมายคือ การรับผลประโยชน์ส่วนตนจากการละเมิดหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งงานภาครัฐจะถูกละเมิดเมื่อมีการยอมรับอย่างเป็นทางการ ถูกชักชวน หรือให้สินบน (World Bank, 1997) นอกจากนี้ UNODC ได้ให้ความหมายว่า เป็นการใช้ตำแหน่งของรัฐหรือเอกชนที่ใช้ผิดวัตถุประสงค์ คือใช้เพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวตรงหรือทางอ้อม (UNODC, 2005) แวนรอยให้ความหมายคำว่า คอรัปชัน คือ การใช้อำนาจเพื่อให้ได้มาซึ่งผลกำไร ความชอบพอ หรืออิทธิพล หรือเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่มหรือชนชั้น ซึ่งออกมาในรูปการกระทำที่ละเมิดกฎหมายหรือละเมิดมาตรฐานความประพฤติทางศีลธรรมจรรยาที่ยอมรับ (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2557) พฤติกรรมและวิธีการทุจริตจากการจัดซื้อจัดจ้าง โดยการบิดเบือนระเบียบข้อบังคับ อาศัยตำแหน่งของตนแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ สมคบกับผู้ขาย เสนอราคาให้แก่ทางราชการสูงกว่าราคาจริง (สุทธิรัตน์ อ่อนเที่ยง., 2544)

จารุวรรณ สุขุมลพงษ์ ได้สรุปค่านิยมของคอรัปชันซึ่งเป็นที่ยอมรับทางวิชาการว่ามีลักษณะสำคัญ คือ

1. เป็นคำที่รู้จักกันดี ไม่มีค่านิยมเป็นมาตรฐานเหมือนกันในระดับสากล แต่ตรงกันที่เป็นการกระทำผิดอย่างหนึ่ง
2. เป็นการกระทำทุจริตประเภทหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการใช้อำนาจ หรือหน้าที่อาจจะกระทำโดยผู้มีอำนาจหรือหน้าที่ หรือโดยผู้ต้องการให้ใช้อำนาจหรือหน้าที่นั้น หรือเกิดขึ้นโดยลำพังฝ่ายเดียวก็ได้ เช่นการยกยอกทรัพย์สินสาธารณะที่อยู่ในอำนาจดูแล
3. เป็นปรากฏการณ์ทางสังคม ที่แสดงความเสื่อมโทรมทางศีลธรรมและเป็นปัญหาสังคม
4. มีได้ทั้งในองค์กรภาครัฐ คือเป็นการทุจริตต่อสาธารณะและเอกชน ที่เป็นการทุจริตต่อองค์กร การ สมาชิกหรือลูกค้าขององค์กร

5. เป็นการกระทำที่อาจผิดหรือถูกกฎหมายก็ได้แต่ผิดทางศีลธรรม คุณธรรมหรือจริยธรรม

6. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับอาจจะเป็นทรัพย์สิน ตำแหน่ง หน้าที่ ความรักดี การอุปถัมภ์ ความพอใจ หรืออื่น ๆ ได้

7. มักเป็นพฤติกรรมหรือปรากฏการณ์ที่ซับซ้อน ซ่อนเร้น ปิดบังและบิดเบือนที่ตรวจสอบ หรือพิสูจน์ได้ยาก (จารุวรรณ สุขุมลพงษ์, 2556)

จะเห็นได้ว่าความหมายของการทุจริตคอร์รัปชันในทางสากลและในประเทศไทยมีความสอดคล้องกัน ที่สำคัญ คือ มีการใช้ตำแหน่งหน้าที่การทำงานในการหาผลประโยชน์ส่วนตน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบแนวคิดทุจริตจากเอกสารวิชาการ

รายการ	Nye	มีร์ตาล	World Bank	UNODC	ฉนวนรอย	สุทธิรัตน์	จารุวรรณ
ตำแหน่งหน้าที่ในภาครัฐ	✓	✓	✓	✓		✓	✓
อำนาจ		✓			✓		✓
สินบน	✓	✓	✓				✓
ผลประโยชน์ส่วนตน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓
ผลประโยชน์พวกพ้อง	✓				✓		✓

ดังนั้น การทุจริต การฉ้อราษฎร์บังหลวงหรือคอร์รัปชัน จึงเป็นการใช้อำนาจ ตำแหน่งหน้าที่การทำงานในภาครัฐในการเรียกรับสินบน รับผลประโยชน์เพื่อตนเองหรือพวกพ้อง เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมายหรือศีลธรรม สอดคล้องกันทั้งในความหมายทางสากลและในประเทศไทย เพียงแต่ในประเทศไทยมีค่านิยมบางค่านิยมที่ส่งเสริมการทุจริต เช่น การรักพวกพ้องก่อให้เกิดระบบอุปถัมภ์ การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แบบผิดทิศผิดทางทำให้เกิดรูปแบบการทุจริตได้

รูปแบบของการทุจริต

ธนาคารโลกเสนอว่าการให้สินบนเป็นเครื่องมือหนึ่งในการทุจริต ถูกใช้โดยส่วนงานเอกชนในการที่ต้องการจะซื้อบางสิ่งหรือหลาย ๆ สิ่งจากภาครัฐ ดังนี้

1. สัญญารับงานภาครัฐ (Government contracts) สินบนมีอิทธิพลที่จะทำให้รัฐตัดสินใจเลือกบริษัทที่จะขายสินค้าหรือบริการให้รัฐตามสัญญาที่เขียนไว้สำหรับผู้ให้ผลประโยชน์

2. ผลประโยชน์จากภาครัฐ (Government benefits) สินบนมีส่วนที่จะให้เกิดการเคลื่อนย้ายผลประโยชน์จากภาครัฐไปตามที่ผู้ให้ต้องการ

3. การทำให้ภาษีลดลง (Lower taxes) การให้สินบนทำให้เกิดการลดลงของภาษีหรือเกิดการต่อรองได้ในภาษีหรือค่าธรรมเนียมที่ต้องจ่ายให้รัฐ

4. ใบอนุญาต (Licenses) มีการออกใบอนุญาตสำหรับการนำพื้นที่ของรัฐมาพัฒนาหรือการนำแหล่งทรัพยากรมาให้เอกชน

5. เวลา (Time) สินบนทำให้เกิดความรวดเร็วหรือช้าในการอนุมัติงานภาครัฐ เช่นการอนุมัติก่อสร้างอย่างรวดเร็ว

6. ผลลัพธ์ที่ไม่ถูกต้อง (Legal outcomes) สิบบนอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงผลลัพธ์ที่ไม่ถูกต้องได้ เช่น เปลี่ยนผลของบริษัทยา หรือการเปลี่ยนแปลงผลกระทบสิ่งแวดล้อม (The World Bank, 1997)

สังคิต พิริยะรังสรรค์ พบว่ารูปแบบการทุจริตในสังคมไทยมี 15 ลักษณะ ดังนี้ คือ

1. การแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ เช่น การผูกขาด การให้สัมปทาน และการเรียกเก็บส่วนแบ่งอย่างผิดกฎหมาย โดยการสร้างความขาดแคลนเทียม เช่น ปัญหาการขาดแคลนน้ำตาล
2. การฉกฉวยทรัพยากรของรัฐมาเป็นของครอบครัว เช่น แปรรูปรัฐวิสาหกิจเข้ากระเป๋าสวนตัว
3. การมีผลประโยชน์ทับซ้อน สถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลได้ผลเสียส่วนตัว และผลดังกล่าวมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ หรือการกระทำหน้าที่โดยขาดความเที่ยงธรรม
4. การใช้อิทธิพลทางการเมืองหาผลประโยชน์จากตลาดหลักทรัพย์ (ปั่นราคาหุ้นของตัวเอง)
5. ปกปิดการบริหารงานที่ไม่ถูกต้อง การปิดบังและให้การเท็จ
6. การใช้นโยบาย กฎหมาย กฎเกณฑ์ ข้อบังคับต่าง ๆ อย่างมีอคติและลำเอียง
7. การใช้อิทธิพลทางการค้า แสดงบทบาทเป็นนายหน้าหรือมีผลประโยชน์ทับซ้อน จากการค้าต่างตอบแทน การแลกเปลี่ยนสินค้าเกษตรกับประเทศคู่ค้า
8. การใช้ทรัพยากรของรัฐไปในทางมิชอบ การปลอมแปลงเอกสาร การฉ้อฉล การใช้กองทุนของรัฐเพื่อไปหาผลประโยชน์ทางการเมือง

9. ไม่กระทำการตามหน้าที่ แต่ใช้สิทธิพรกพวกแทน เช่น การฮั้วประมูล
10. การให้และการรับสินบน การขู่เข็ญบังคับและการให้สิ่งล่อใจ
11. การยอมรับของขวัญที่ไม่ถูกต้อง เช่น เชื้อของขบวนการมูลค่าสูงและสินบนมูลค่าสูง
12. ผู้บริหารประเทศทำตัวเป็นผู้อุปถัมภ์รายใหญ่ของประเทศ โดยใช้นโยบาย ประชานิยม
13. ใช้อำนาจของตำรวจ ทหาร และข้าราชการในทางที่ผิด
14. ทุจริตการเลือกตั้ง ทั้งการซื้อเสียง และการทุจริตด้วยวิธีต่าง ๆ
15. การบริจจาคเพื่อช่วยเหลือการรณรงค์ที่ผิดกฎหมาย เช่น การบริจจาคให้แก่นักการเมืองและพรรคการเมืองรัฐบาล เพื่อที่จะมีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐบาล (ศิริวรรณ มนอัคระผดุง, 2555)

ผาสุก พงษ์ไพจิตร ได้อธิบายถึงวิธีการทุจริตในสังคมไทย ดังนี้

1. การเรียกรับรายได้ ซึ่งรวมทั้งการเรียกสินบน ส่วย สินน้ำใจ ฯลฯ เพื่อเป็นการตอบแทนการคุ้มครองธุรกิจผิดกฎหมาย การกระทำผิดกฎหมาย ผิดระเบียบ หรือกฎเกณฑ์ที่ทางการกำหนดไว้
2. การดัดเงินงบประมาณมาเป็นของตน ผ่านค่าคอมมิชชั่นโครงการ การรับสินบนการจัดซื้อ จัดจ้าง รวมทั้งการเสนอโครงการเพื่อให้ตนได้เงิน โดยโครงการดังกล่าวอาจไม่มีประโยชน์อย่างแท้จริง
3. การรับสินบนในขบวนการหลีกเลี่ยงภาษี การโกงภาษี
4. การจ่ายสินบนเพื่อให้ได้มาซึ่งการผูกขาดธุรกิจ หรือการผูกขาดการประมูลโครงการ
5. การเล่นพรรคเล่นพวก การดำรงตำแหน่งหลายหน่วยงาน (ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2543)

จากรูปแบบการทุจริตข้างต้นที่พบเจอในสังคมไทย เช่น คดีทุจริตโรงพักร้าง การฮั้วประมูลวัคซีน การซื้อเสาไฟกินรี การจัดซื้อรถดับเพลิง เป็นต้น ซึ่งมีทั้งการทุจริตเชิงนโยบาย การฮั้วประมูล การรับสินบน เป็นการทุจริตทั้งจากส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยม

ค่านิยม มาจากคำในภาษาอังกฤษว่า "Value" และในภาษาไทยมาจากคำสองคำมาผสมกันคือ "ค่า" กับ "นิยม" ซึ่งมีความหมายตามพจนานุกรมกรมราชบัณฑิตยสถาน หมายถึง สิ่งที่คุณค่าหรือสังคมยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน, 2554ก) และมีผู้ให้ความหมายของค่านิยมไว้หลากหลายดังนี้

Rokeach, M. ได้สร้างเครื่องมือวัดค่านิยมขึ้นมาเพื่อใช้ในการศึกษาค่านิยมของบุคคล ซึ่งถือว่า ค่านิยมเป็นความเชื่ออย่างหนึ่งซึ่งมีลักษณะถาวร เชื่อว่าวิถีปฏิบัติบางอย่างหรือเป้าหมายของชีวิตบางอย่างนั้น เป็นสิ่งที่ตัวเองหรือสังคมเห็นดีเห็นชอบ และสมควรที่จะยึดถือปฏิบัติ และเป็นสิ่งที่บุคคลนั้นให้ความสำคัญและพร้อมที่จะทำตามความเชื่อนั้น ได้แบ่งประเภทของค่านิยมออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่

1. ค่านิยมวิถีปฏิบัติ (Instrumental Values) เป็นค่านิยมที่บอกแนวทางในการดำเนินชีวิต ซึ่งจะมีทั้งในส่วนของจริยธรรมและในส่วนของความสามารถของตนเอง คือ แจ่มใส ทะเยอทะยาน ความรัก สะอาด ควบคุมตนเอง ความสามารถ กล้าหาญ สุภาพ ซื่อสัตย์ จินตนาการ อิสระ เฉลียวฉลาด ใจกว้าง ทรกะ อ่อนน้อม ช่วยเหลือ รับผิดชอบ ให้อภัย

2. ค่านิยมจุดหมายปลายทาง (Terminal Values) เป็นค่านิยมที่บ่งบอกถึงจุดหมายปลายทางของชีวิตของบุคคล ได้แก่ เพื่อนแท้ ความรัก การเคารพตนเอง ความสุข ความสามัคคี ความเสมอภาค เสรีภาพ ต้องการการยอมรับในสังคม ความรอบรู้ การรอด ความมั่นคงของครอบครัว ความมั่นคงของประเทศชาติ รู้สึกว่าประสบความสำเร็จ ต้องการให้โลกมีความสวยงาม ต้องการให้โลกสงบสุข ชีวิตที่สะดวกสบาย ชีวิตที่ตื่นเต้น

บุคคลจะมีค่านิยมทั้งสองประเภทร่วมอยู่ด้วยกันและจากการที่ได้แบ่งค่านิยมออกเป็นสองประเภทนี้ ทำให้แนวคิดเกี่ยวกับค่านิยมมีความชัดเจนเข้าใจง่ายขึ้นมากและเป็นประโยชน์ในการจัดกลุ่มค่านิยมในการวิเคราะห์ได้ง่ายขึ้น (Rokeach, M., 1968); (Rokeach, M., 1973)

อุทัย เลาหวิเชียร ได้อธิบายความหมายว่า ค่านิยม หมายถึงความเชื่อว่า การกระทำอย่างหนึ่งดีกว่าการกระทำอีกอย่างหนึ่ง เวลากล่าวถึงค่านิยมจึงมักจะไปผูกติดกับจริยธรรม คนทั่วไปมักมองค่านิยมว่าเป็นคุณสมบัติที่มีติดตัวคนทุกคนและมีไว้เพื่อบอกว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรควรเลือกอะไรไม่ควรเลือก เป็นรากฐานเพื่อการตัดสินใจหรือกำหนดนโยบาย คุณสมบัติดังกล่าวเกิดจากการที่คนเราได้รับการกล่อมเกลามาตลอดชีวิตแต่การกล่อมเกลามาในเรื่องเหล่านี้จะมีมากในช่วง 30 ปีแรกที่ถือกำเนิด และหลังอายุ 30 ปีจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้น้อยเพราะได้อยู่ติดตัวคนนั้นมาเป็นเวลานานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต ถ้าคนมีจุดของการเรียนรู้ที่ดีก็จะเป็นคนที่โชคดีที่มีค่านิยมที่ดี สอดคล้องกับการเป็นคนดีของทุกคน ของประเทศชาติและสังคม แต่ในทางตรงกันข้ามบางคนโชคร้ายพบแต่จุดของการเรียนรู้ที่ไม่ดี ผลที่ได้คือได้รับการกล่อมเกลามาในสิ่งที่ไม่ดี โตขึ้นก็อาจเป็นอาชญากร โกงบ้านโกงเมือง ค่านิยมที่ติดตัวคนแต่ละคนมา ก็จะเป็นเช่นนั้นตลอดชีวิตและหลังอายุ 30 ปีจะเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้น้อย จะใช้การฝึกอบรมหรือการสอนในชั้นเรียนมาแก้ไขไม่ได้เพราะการสอนในชั้นเรียนหรือการฝึกอบรมเป็นเรื่องชั่วคราวแต่ค่านิยมได้ถูกกล่อมเกลามาอย่างต่อเนื่อง มีการปลูกฝังจนเป็นเนื้อเดียวกับคนนั้น ดังนั้นสังคมจึงต้องมีการวางแผนในการกล่อมเกลามาในแต่ละขั้นตอนของการเรียนรู้โดยเริ่มจากครอบครัว ไปโรงเรียน มหาวิทยาลัย สถานที่ทำงาน รัฐบาล สถาบันศาสนา ให้มีการเรียนรู้อย่างสอดคล้องและต่อเนื่อง คนในชาติก็จะเติบโตโดยมีค่านิยมที่สอดคล้องกับประเทศนั้น ๆ โดยได้จัดแบ่งค่านิยมของการบริหารงานออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้

1. ค่านิยมเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการบริหารงาน ได้แก่ ประสิทธิภาพ ประหยัด ประสิทธิภาพผล ความเสมอภาคทางสังคม วิสัยทัศน์ ค่านิยมของชนรุ่น บทบาทของข้าราชการที่เปลี่ยนไป
2. ค่านิยมเกี่ยวกับความชอบธรรมและความถูกต้อง ได้แก่ จริยธรรม ความรับผิดชอบ ประโยชน์สาธารณะ ธรรมาภิบาล การมีคุณธรรม ระบบคุณธรรมกับการเสมอภาคทางสังคม การอยู่ภายใต้การตรวจสอบ
3. ค่านิยมเกี่ยวกับพฤติกรรมของคนในองค์กร ได้แก่ การเปลี่ยนแปลง คุณภาพของชีวิตงาน องค์กรแบบแนวราบ นักบริหารมืออาชีพ ความยืดหยุ่น เรื่องของเวลา การทำงานให้สนุก การทำความสอคล้อง ความขัดแย้งกับการบูรณาการ ค่านิยมเกี่ยวกับการบริหารคน ภาษาอังกฤษกับการพัฒนาประเทศ
4. ค่านิยมเกี่ยวกับการเมืองและการบริหาร ได้แก่ ประชาธิปไตย การบริหารงานแบบประชาธิปไตย ข้าราชการประจำและข้าราชการการเมือง การเมืองภายในองค์กร ความเป็นพลเมือง

ค่านิยมมีความสำคัญต่อคนทุกคนทั้งนักบริหารงานภาครัฐและเอกชนตลอดจนนักการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น เพื่อการเลือก การตัดสินใจ การหาทิศทางให้ การเสนอแนะ และการกำหนดนโยบายสาธารณะ การปลูกฝังค่านิยมจึงเป็นเรื่องที่ต้องทำกันตลอดชีวิต รัฐบาลหรือองค์กรทางสังคมจึงควรมีแผนและแผนงานตลอดจนโครงการกำหนดเป็นกรอบให้คนในชาติมีการหล่อหลอมค่านิยมโดยเฉพาะในเรื่องจริยธรรม เพื่อให้คนไทยมีค่านิยมที่ดี มีวินัย มีความรับผิดชอบ นึกถึงส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว มีประชาธิปไตย นึกถึงประเทศชาติและอยู่ด้วยกันอย่างสันติและมีความเท่าเทียมกัน (อุทัย เลาหิเชียร, 2556)

ค่านิยมเป็นความเชื่อและนำมาเป็นวิถีปฏิบัติ เป็นเป้าหมายของชีวิตในการตัดสินใจเลือกและยึดถือ เพื่อบอกว่าอะไรดีอะไรไม่ดี สิ่งใดควรเลือกสิ่งใดไม่ควรเลือก ดังนั้นในการลดการทุจริตจึงต้องเปลี่ยนค่านิยมให้เป็นค่านิยมที่ดีที่ไม่ส่งเสริมการทุจริต

สถานการณ์การทุจริตในประเทศไทย

การทุจริตคอร์รัปชันเป็นปัญหาสังคมที่มีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและจากดัชนีการรับรู้การทุจริตขององค์กรสร้างภาพโป่งใสในนาชาติ ได้สะท้อนให้เห็นว่าการคอร์รัปชันของประเทศไทยยังคงอยู่ในระดับสูง (ศิริวรรณ มนอัคระผดุง, 2555) จากงานวิจัยของ บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา เห็นว่าการยอมรับปัญหาการทุจริตนับเป็นปัญหาสังคมที่น่าตกใจและกังวลใจอย่างยิ่ง คือ คนไทยในทุกสาขาอาชีพยอมรับปัญหาการทุจริตถ้าตนเองได้ประโยชน์ด้วย คือ นักเรียนนักศึกษาเกินกว่าครึ่งหรือร้อยละ 54.5 ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจส่วนใหญ่หรือร้อยละ 63.1 พนักงานบริษัทเอกชน ร้อยละ 62 พ่อค้านักธุรกิจร้อยละ 65.3 หรือแม้แต่เกษตรกร รับจ้างแรงงานทั่วไปร้อยละ 66.8 แม่บ้าน คนเกษียณอายุร้อยละ 58.4 ที่ยอมรับรัฐบาลทุจริตได้ ปัจจุบันเราจะเห็นว่าทุกภาคส่วนในสังคมต่างมีความพยายามมุ่งมั่นตั้งใจผลักดันต่อต้านคัดค้านปัญหาการทุจริตเพื่อแก้ไขปัญหา หรือกำจัดให้ลดน้อยลงไป โดยเฉพาะการเปลี่ยนระบบความคิดความเชื่อของประชาชนคนไทยที่เริ่มมีการยอมรับการทุจริตเป็นเรื่องที่ยอมรับได้หากตนเองได้รับผลประโยชน์ด้วย อีกทั้งปัจจุบันมีผู้คนจำนวนไม่น้อยที่ให้คุณค่ากับทรัพย์สินเงินทอง ความร่ำรวยมากกว่าคุณงามความดีโดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ได้มา (บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา, 2557)

เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์ ได้นำเสนอผลการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เป็นประชาชน ผู้ประกอบการภาคเอกชน และข้าราชการภาครัฐ 2,400 รายทั่วประเทศพบว่า เม็ดเงินที่ต้องจ่ายใต้โต๊ะ เมื่อประเมินจากงบประมาณรายจ่าย ค่าครุภัณฑ์

ที่ดินและสิ่งปลูกสร้าง งบประมาณและรัฐวิสาหกิจ ปี 2558 ที่มีมูลค่า 2.57 ล้านล้านบาทนั้น พบว่าสัดส่วนที่ผู้ประกอบการจะต้องจ่ายเงินพิเศษ 1 - 15% นั้น คิดเป็นเม็ดเงินที่สูญเสียไปกับการทุจริต 53,715 - 161,145 ล้านบาท ซึ่งเม็ดเงินดังกล่าว ลดลงจากการสำรวจครั้งก่อน 150,000 - 270,000 ล้านบาท จากการทำการสำรวจปี 2553 - 2556 สัดส่วนเงินที่ต้องจ่ายเพิ่มพิเศษให้แก่ข้าราชการ และนักการเมืองเพื่อให้ได้สัญญา เฉลี่ยอยู่ที่ 25 - 35% ของมูลค่างาน หรือรายรับของผู้ประกอบการ และเมื่อถามถึงว่าท่านเห็นด้วยหรือไม่กับ การที่รัฐบาลทุจริตแต่มีผลงานและทำประโยชน์ให้สังคม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 87% ไม่เห็นด้วย ส่วนประสิทธิภาพการต่อต้านทุจริตของสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) ส่วนใหญ่ 51% ตอบว่ามีประสิทธิภาพ ขณะที่กลยุทธ์สำหรับการแก้ไขการทุจริตส่วนใหญ่เห็นว่าควรสร้างกระบวนการวิธีการจัดจ้างให้มีความโปร่งใส (เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์, 2558)

จะเห็นได้ว่าการให้คุณค่ากับทรัพย์สินเงินทองและการยอมรับการทุจริตถ้าตนได้ประโยชน์มาจากค่านิยมในระบบอุปถัมภ์ จึงต้องมีระบบตรวจสอบและมีการคานอำนาจกันอย่างเข้มข้น ทั้งอำนาจในการบริหาร อำนาจนิติบัญญัติและอำนาจตุลาการ เพื่อเป็นการตรวจสอบควบคุมอำนาจซึ่งกันและกันเป็นการป้องปรามการทุจริตระหว่างกัน มิฉะนั้นจะส่งผลกระทบต่อ การเปิดบังงบประมาณในการพัฒนาประเทศ เกิดการรั่วไหลของงบประมาณไปสู่ผู้มีอำนาจ ลดทอนความเชื่อมั่นในความยุติธรรม เกิดการทุจริตเชิงนโยบาย

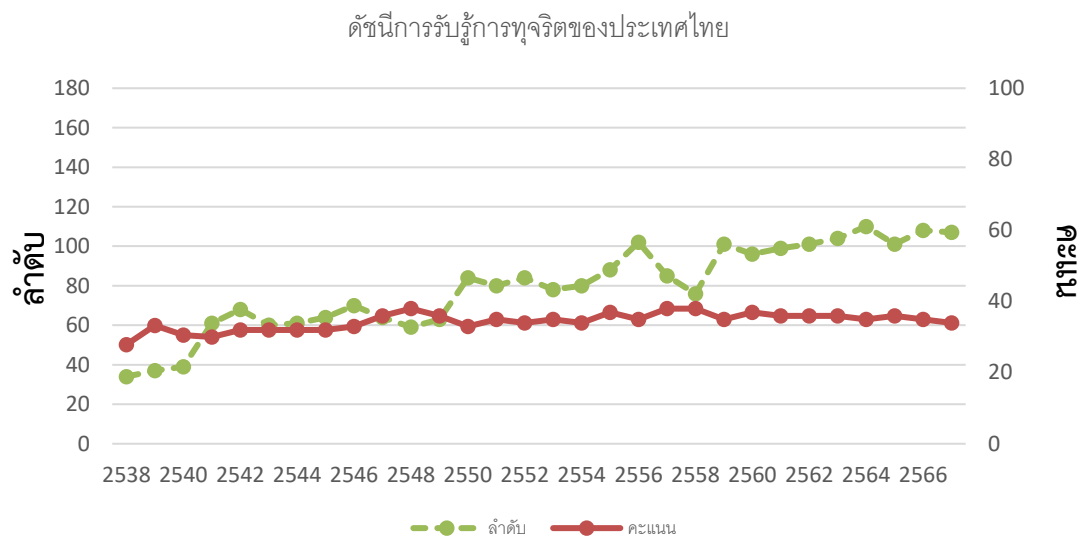
โครงสร้างการปกครองกับการทุจริต

จากข้อมูลการวิจัยที่เก็บรวบรวมได้จากองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติและ Our World in data ได้ทำการเปรียบเทียบดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index หรือ CPI) ของประเทศไทยโดยองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ (Transparency International, 2024) กับรูปแบบความเป็นประชาธิปไตยของรัฐบาลไทยที่ได้มาจากค่าคะแนนการเมือง (Polity Score) มีเกณฑ์ ดังนี้ 1) Autocracy หรือ อัตตาธิปไตย หมายถึง ผู้นำคนเดียวมีอำนาจเบ็ดเสร็จมีคะแนนอยู่ในช่วง -10 ถึง -6 2) Closed Anocracy หรือ ระบอบที่ผสมระหว่างเผด็จการกับประชาธิปไตย มีคะแนนอยู่ในช่วง -5 ถึง 0 3) Open Anocracy คล้ายกับ Closed Anocracy แต่ผู้เข้าชิงตำแหน่งทางการเมืองมาจากคนหลายกลุ่ม มีคะแนนอยู่ในช่วง 1 ถึง 5 และ 4) Democracy หรือ ประชาธิปไตย มีคะแนนตั้งแต่ 6 ถึง 10 สำหรับการเปลี่ยนแปลงของรัฐบาลไทยที่รวบรวมข้อมูล ระหว่างปี พ.ศ. 2538 - 2567 (Our World in data, 2025) โดยสาเหตุของการรัฐประหารในประเทศไทย ทำการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการปกครองมีเหตุผลหลักในการก่อการ อ้างว่าเกิดการทุจริตในรัฐบาลก่อนหน้าที่จะทำการรัฐประหาร มีการโกงกินกันทำให้เกิดความเสียหายต่อการพัฒนาประเทศ โดยจะมีอยู่ในแถลงการณ์ของคณะรัฐประหารทุกคณะ ไม่ว่าจะเป็นการทุจริตโดยตรง การมีผลประโยชน์ทับซ้อนของคนในรัฐบาล หรือการทุจริตเชิงนโยบาย เมื่อคณะรัฐประหารเข้ามามีการบริหารประเทศแล้ว ได้ตั้งรัฐบาลใหม่ขึ้นมาเพื่อปกครองประเทศซึ่งมีอำนาจเต็มในการบริหารประเทศก่อนที่จะมีการออกกฎหมายและดำเนินการจัดการการเลือกตั้งใหม่

ผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเปรียบเทียบ ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยโดยองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติกับโครงสร้างการปกครองของรัฐบาลไทยที่ได้มาจากการเลือกตั้งกับรัฐบาลไทยที่ได้มาจากการรัฐประหารแสดงความเป็นประชาธิปไตยระหว่างช่วงเวลาปี พ.ศ. 2538 - 2567 ดังปรากฏในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางเปรียบเทียบดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยกับความเป็นประชาธิปไตย ปี พ.ศ. 2538 - 2567

ปี พ.ศ.	CPI	ลำดับโลก	นายกรัฐมนตรี	Polity Score	ความเป็นประชาธิปไตย
2538	27.9	34	นายบรรหาร ศิลปอาชา	9	Democracy
2539	33.3	37	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	9	Democracy
2540	30.6	39	พลเอกชวลิต ยงใจยุทธ	9	Democracy
2541	30.0	61	นายชวน หลีกภัย	9	Democracy
2542	32.0	68	นายชวน หลีกภัย	9	Democracy
2543	32.0	60	นายชวน หลีกภัย	9	Democracy
2544	32.0	61	นายทักษิณ ชินวัตร	9	Democracy
2545	32.0	64	นายทักษิณ ชินวัตร	9	Democracy
2546	33.0	70	นายทักษิณ ชินวัตร	9	Democracy
2547	36.0	64	นายทักษิณ ชินวัตร	9	Democracy
2548	38.0	59	นายทักษิณ ชินวัตร	9	Democracy
2549	36.0	63	พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์	-5	Closed Anocracy
2550	33.0	84	พลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์	-1	Closed Anocracy
2551	35.0	80	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	4	Open Anocracy
2552	34.0	84	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	4	Open Anocracy
2553	35.0	78	นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ	4	Open Anocracy
2554	34.0	80	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	7	Democracy
2555	37.0	88	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	7	Democracy
2556	35.0	102	นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร	7	Democracy
2557	38.0	85	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	-3	Closed Anocracy
2558	38.0	76	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	-3	Closed Anocracy
2559	35.0	101	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	-3	Closed Anocracy
2560	37.0	96	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	-3	Closed Anocracy
2561	36.0	99	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	-3	Closed Anocracy
2562	36.0	101	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	6	Democracy
2563	36.0	104	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	6	Democracy
2564	35.0	110	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	6	Democracy
2565	36.0	101	พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา	6	Democracy
2566	35.0	108	นายเศรษฐา ทวีสิน	6	Democracy
2567	34.0	107	นางสาวแพทองธาร ชินวัตร	6	Democracy

ภาพที่ 1 เปรียบเทียบดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยโดยองค์การเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ ปี พ.ศ. 2538 - 2567

จากตารางที่ 2 และภาพที่ 1 ดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 - 2567 จะเห็นได้ว่าช่วงของรัฐบาลมีมาจากการรัฐประหารช่วงปี พ.ศ. 2549 - 2550 ในสมัยพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรีมีคะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต 36 คะแนน ซึ่งลดลงกว่าในรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตรที่มีคะแนน 38 แต่ในขณะที่รัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีช่วงปี พ.ศ. 2557 - 2561 ในปีสองปีแรกที่บริหารราชการคณะดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยมีคะแนน 38 ซึ่งดีขึ้นกว่าสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่มีคะแนน 35 แต่พอมาถึงปี พ.ศ. 2559 คะแนนกลับลดลงเหลือ 35 คะแนน และค่อยๆขยับขึ้นเป็น 37 และลดลงอีกเป็น 36 คะแนนตามลำดับ เมื่อดูในภาพรวมดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทย คะแนนจะอยู่ในช่วง 27.9 - 38.0 คะแนนไม่เคยเกิน 38 คะแนนเลย ไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งหรือรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร จึงทำให้ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงในการทุจริตไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน ถึงแม้ว่าการรัฐประหารจะอ้างเหตุผลในการต่อต้านการคอร์รัปชัน แสดงว่าเป็นการอ้างทางการเมืองมากกว่าการแก้ปัญหาจริง

ดังนั้น โครงสร้างการปกครองของไทยไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย รัฐบาลกึ่งประชาธิปไตย หรือรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหารก็ยังคงมีพฤติกรรมการทุจริตที่ยังน่าเป็นห่วง ยังเป็นปัญหาที่ยิ่งใหญ่ในการบริหารประเทศของประเทศไทยอยู่ รูปแบบการปกครองจึงไม่ได้มีผลต่อการลดการทุจริตอย่างชัดเจน トラบใดที่ค่านิยมของคนไทยยังไม่เกิดการเปลี่ยนแปลง นอกจากนั้นหน่วยงานที่มีหน้าที่ตรวจสอบการทุจริตแม้กระทั่งองค์กรอิสระ ก็ไม่สามารถเป็นองค์กรอิสระที่แท้จริง มีการแทรกแซงจากฝ่ายการเมืองไม่ว่าจะเป็นองค์กรอิสระที่สรรหามาทั้งรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและรัฐบาลที่มาจากรัฐประหารจะส่งคนของตนมานั่งในองค์กรอิสระต่าง ๆ ทำให้เกิดความอ่อนแอของการตรวจสอบทุจริตขององค์กรต่าง ๆ

ค่านิยมที่ทำให้เกิดการทุจริต

พุทธชาต สุธีวสินนท ได้แบ่งค่านิยมที่เป็นเหตุให้เกิดพฤติกรรมกรรมการทุจริตสังคมไทยออกเป็น 4 หมวดใหญ่ คือ

1. ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ ระบบอุปถัมภ์มีอยู่ในสังคมไทยมาช้านาน ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ที่ใช้อย่างไม่ถูกต้องเป็นสาเหตุสำคัญของการทุจริตทั้งในวงการการเมืองและในวงการราชการ

1.1 ค่านิยมคณะนิยม เป็นค่านิยมในระบบอุปถัมภ์ที่นำไปสู่การเล่นพรรคเล่นพวกจึงทำให้ข้าราชการยึดถือประโยชน์ของพวกพ้องมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม แม้แต่เรื่องการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง หรือการให้ความดีความชอบก็จะพิจารณาพวกพ้องมากกว่าการพิจารณาจากความรู้ความสามารถหรือผลงาน หรือการละเลยการกระทำผิดของคนรู้จัก ครอบครัว ญาติพี่น้อง หรือคนที่ให้ผลประโยชน์แก่ตน โดยที่ไม่ได้มองว่าการกระทำดังกล่าวเป็นการกระทำผิดต่อชาติบ้านเมือง

1.2 ค่านิยมน้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า ลักษณะของการอุปถัมภ์จะอยู่ในลักษณะ “น้ำพึ่งเรือ เสือพึ่งป่า” เพื่อหวังผลประโยชน์ตอบแทนซึ่งกันและกัน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับลูกน้อง ข้าราชการการเมืองกับข้าราชการประจำ ประชาชนกับข้าราชการ ประชาชนกับนักการเมืองต่างฝ่ายต่างต้องพึ่งพาอาศัยกันและกัน และมีการแลกเปลี่ยนผลประโยชน์ตอบแทนทั้งในด้านวัตถุและจิตใจโดยไม่คำนึงถึงความถูกต้อง

1.3 ค่านิยมกตัญญูนิยม ข้อดีประการหนึ่งของระบบอุปถัมภ์ คือ การส่งเสริมให้เกิดค่านิยมของความกตัญญูรู้คุณคน เป็นเหตุให้คนที่เคยได้รับการช่วยเหลือมีความปรารถนาที่จะตอบแทนคนที่เคยช่วยเหลือตน ซึ่งเป็นสิ่งที่ดีงามหากกระทำอย่างเหมาะสม แต่ค่านิยมดังกล่าวอาจส่งผลให้เกิดการส่งเสริมการทุจริตขึ้น เช่นการละเมิดกฎเกณฑ์ระเบียบของราชการเพื่อช่วยเหลือผู้มีพระคุณ การจำใจต้องรับเด็กฝากเด็กเส้น การช่วยเหลือผู้กระทำผิด เพราะตนเองเคยได้รับความช่วยเหลือจากผู้นั้นมาก่อน

2. ค่านิยมในสังคมธนานิยม หากใครมีเงินจะสามารถเป็นใหญ่ได้ สังคมปัจจุบันกลายเป็นสังคมที่ “เห็นเงินเป็นใหญ่” สังคมวัตถุนิยมที่เงินโดยไม่สนใจว่าจะได้มาด้วยวิธีใดก็ตาม ค่านิยมดังกล่าวส่งผลกระทบต่อระบบราชการ เพราะข้าราชการได้รับเงินเดือนน้อย การปรับเงินเดือนข้าราชการไม่เหมาะสมกับค่าครองชีพ เมื่อบวกกับค่านิยมยกย่องคุณค่าเงินตราของคนในสังคม ยิ่งทำให้ข้าราชการเกิดความปรารถนาอยากได้เงินทอง เพื่อจะได้มีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในชีวิตเท่าเทียมผู้อื่นในสังคม ในขณะที่ช่องทางที่เอื้ออำนวยและง่ายต่อการได้มาซึ่งทรัพย์สินคือการทุจริต

2.1 ค่านิยมยกย่องเงินมากกว่าความดีและความถูกต้อง ปัจจุบันเรียกได้ว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ “เงินเป็นใหญ่กว่ากฎ” เพราะเงินสามารถแลกกับความถูกต้องได้ ค่านิยมสังคมยกย่องสรรเสริญคนรวยมากกว่าคนที่ทำความดี โดยไม่สนใจว่าจะได้เงินนั้นโดยวิธีใด ส่งผลให้คนในสังคมมุ่งแสวงหาความมั่งคั่งให้กับตนเองอย่างไม่จำกัดวิธี เพื่อให้ได้เงินเร็วที่สุดและง่ายที่สุด โดยขาดความตระหนักในจริยธรรมเรื่องความซื่อสัตย์ เพราะคิดว่าคนที่ซื่อสัตย์มักจะไม่มั่งคั่งและยากจน จึงต้องกลายเป็นผู้ที่คนในสังคมดูถูกดูแคลน

2.2 ค่านิยมยกย่องวัตถุ ชื่อเสียงเกียรติยศ ตลอดประวัติศาสตร์ สังคมไทยมีการแบ่งชนชั้นวรรณะอย่างชัดเจนในภาคปฏิบัติ คนในสังคมส่วนใหญ่ยอมจำนนต่อเกียรติที่ได้มาจากชาติตระกูลและความมั่งคั่ง เมื่อบวกกับกระแสวัตถุนิยมและเสรีนิยม คนไทยส่วนใหญ่จึงแสวงหาผลประโยชน์ให้กับตนเองเพื่อยกระดับฐานะของ

ตนให้เท่าเทียมกับคนที่มั่งคั่งในสังคม จนกลายเป็นความละโมภและความเห็นแก่ตัวที่สร้างความเสียหายแก่ส่วนร่วม โดยสังคมพยายามให้เหตุผลสนับสนุนการกระทำเช่นนี้ว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้อง เพราะมีค่านิยมที่เห็นว่า ถ้าใครสามารถโกงผู้อื่นได้มากโดยผู้อื่นไม่สามารถทำอะไรเขาได้ คนผู้นั้นเป็นคนฉลาด

2.3 ค่านิยมปฏิบัตินิยมมากกว่าหลักการนิยม สังคมไทยยึดค่าปฏิบัตินิยมมากกว่าหลักการนิยม โดยมีความเห็นว่าสิ่งใดที่ทำแล้วตนเองได้รับประโยชน์มากกว่าจะเลือกทำสิ่งนั้น ส่งผลให้การทุจริตเป็นสิ่งทำได้ หากทำแล้วตนเองได้ประโยชน์ แม้จะทำในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือทำด้วยวิธีการไม่ถูกต้อง หรือทำไม่ถูกกฎระเบียบก็ตาม ค่านิยมเช่นนี้ทำให้เกิดการละเลยที่จะตระหนักถึงผลเสียของการทุจริต

3. ค่านิยมในสังคมรู้จักตัวรอดเป็นยอดดี สาเหตุของความล้มเหลวในการปราบปรามการทุจริตประการหนึ่งคือ การที่คนในสังคมยึดค่านิยม “รู้จักตัวรอดเป็นยอดดี” หรือการรู้จักเอาตัวรอดจากสถานการณ์ร้ายต่าง ๆ โดยใช้ทุกวิถีทางไม่ขึ้นกับว่าทางนั้นถูกต้องชอบธรรมหรือไม่ ขอเพียงทำให้ชีวิตตนเองพ้นภัยหรือได้รับผลประโยชน์ก็ถือว่าเป็นทางเลือกที่ฉลาด จึงเป็นสาเหตุให้เกิดการทุจริตทั้งทางตรงและทางอ้อม

3.1 ค่านิยมเข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม ระบบการทุจริตที่ฝังลึกในระบบราชการและระบบการเมือง มักจะเป็นเหตุให้ข้าราชการใหม่ซึ่งกำลังเป็นคนไฟแรง มีอุดมการณ์ มีความมุ่งมั่นตั้งใจที่จะทำงาน ต้องถูกถ่วงด้วยอิทธิพลของระบบกินตามน้ำ คนที่ไม่ทำตามจะกลายเป็น “แกะดำ” ที่คนอื่นไม่คบค้าด้วย จนในที่สุดต้องหลุดออกจากระบบไป ในขณะที่เดียวกัน คนอีกจำนวนไม่น้อยตัดสินใจยอมทำตามระบบเพื่อความอยู่รอด ด้วยเหตุนี้จึงยังไม่มีใครต่อต้านหรือกวาดล้างการทุจริตในระบบให้หมดไปได้ トラบเท่าที่ค่านิยม “เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตามตาม” ยังคงมีอิทธิพลต่อข้าราชการรุ่นใหม่ ๆ อยู่

3.2 ค่านิยมอย่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน การที่การทุจริตยังเป็นมะเร็งร้ายเรื้อรังในระบบราชการและระบบการเมือง สาเหตุประการหนึ่งเนื่องจาก ไม่มีใครกล้าเป็นพยานโจทก์ มีการวิเคราะห้ไว้ว่าการนำตัวพยานบุคคลมาขึ้นศาลนั้นเป็นการยาก เนื่องจากธรรมเนียมประเพณีของคนไทยนั้นมีคำพังเพยอยู่ว่า “กินขี้หมาดีกว่าขึ้นศาล” “อย่าแกว่งเท้าหาเสี้ยน” และ “บ้านเมืองไม่ใช่ของเราคนเดียว ใครกินใครโกงก็ช่างหัวมัน” หรือหากโจทก์พิสูจน์ไม่ได้ว่าจำเลยผิดจริง อาจถูกฟ้องกลับในฐานะหมิ่นประมาทได้ ทางการจึงไม่จับคนผิดมาลงโทษได้ แม้จะมีตัวบทกฎหมายที่เข้มงวดเพียงใดก็ตาม

3.3 ค่านิยมประนีประนอม สังคมไทยมีลักษณะพฤติการณ์นิยมมากกว่าอุดมการณ์นิยม โดยทั่ว ๆ ไปคนไทยไม่ชอบการตัดสินปัญหาในลักษณะเียงฝ่ายแตกหัก แต่จะนิยมการผ่อนปรนยอมเข้าหากันเมื่อมีกรณีขัดแย้ง ไม่ว่าจะเป็นในครอบครัว ในที่ทำงาน หรือในระดับประเทศชาติก็ตาม คนไทยแก้ปัญหาข้อขัดแย้งโดยไม่นิยมการโต้แย้งด้วยการนำเอาเหตุผลข้อเท็จจริงมาอภิปรายหักล้างกัน แต่จะนิยมความราบรื่นในการเจรจา เพื่อมุ่งรักษาน้ำรักษาศักดิ์ศรีของกันและกัน หลายครั้งการประนีประนอมเป็นเหตุให้เสียเปรียบ เพราะไม่กล้าตัดสินใจแตกหักในเรื่องสำคัญ ๆ และทำให้เกิดผลเสียหายตามมา

4. ค่านิยมในสังคมอำนาจนิยม ในอดีตอาชีพที่ถือว่ามียศและศักดิ์ศรีมากที่สุด คืออาชีพ “รับราชการ” บุคคลที่เป็นข้าราชการจะอยู่ในฐานะผู้ปกครอง ซึ่งเต็มเปี่ยมไปด้วยอำนาจ เกียรติยศ ยศถาบรรดาศักดิ์ ชื่อเสียง ข้าทาสบริวาร และมีเสถียรภาพในการดำเนินชีวิต ข้าราชการในอดีตจึงอยู่ในฐานะที่เป็น “นาย” ของประชาชน เนื่องจากมีฐานะทางสังคมสูงกว่าประชาชนตามการกำหนดโดยระบบศักดินา ประชาชนซึ่งเป็นชนชั้นผู้ถูกปกครอง

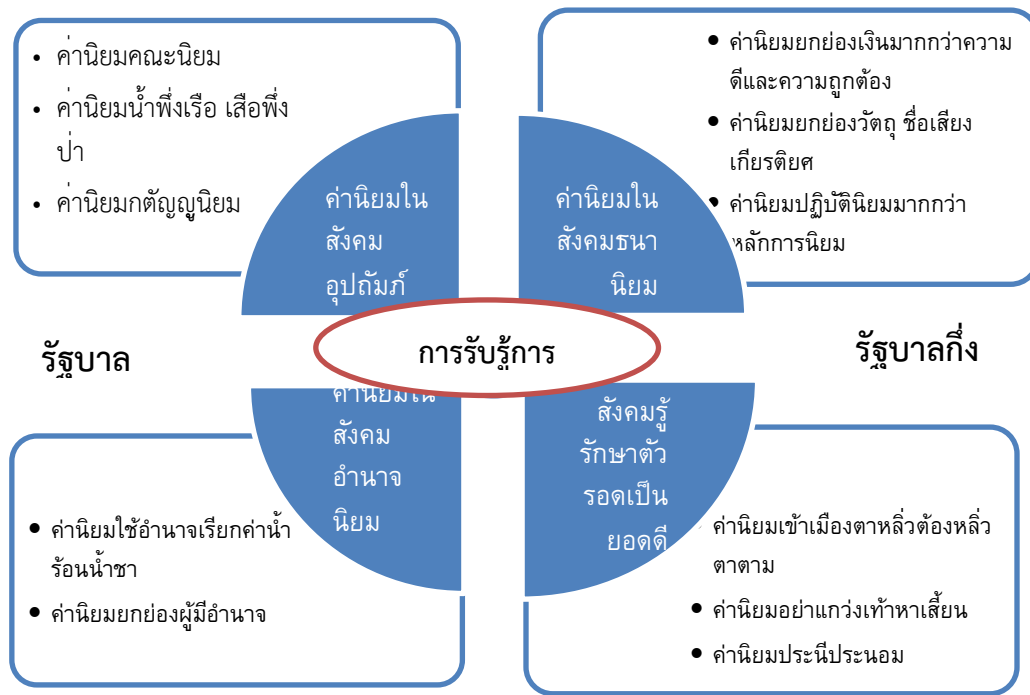

ต่างให้ความเคารพยำเกรงข้าราชการ เพราะเป็นผู้ปกครองที่มีอำนาจในการให้คุณและโทษได้ แม้ในปัจจุบันข้าราชการจะมีสถานะและสถานะและสภาพที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงมีลักษณะความคิดและการปฏิบัติเช่นเดิมหลงเหลือไว้ให้เห็นอยู่ จึงส่งผลให้เกิดการทุจริตได้ง่าย

4.1 ค่านิยมใช้อำนาจเรียกค่าน้ำร้อนน้ำชา ค่านิยมของสังคมไทยที่ปลูกฝังกันมาว่า “โตขึ้นขอให้ได้เป็นเจ้าคนนายคน” มีส่วนสำคัญที่ทำให้ข้าราชการในอดีตไม่มีสำนึกว่า การเข้ารับราชการคือการเข้าไปรับใช้ประชาชน แต่กลับมีความคิดของตนมีอำนาจเหนือประชาชน โดยเฉพาะประชาชนในท้องถิ่นชนบท เนื่องจากในระบบราชการเป็นแหล่งรวมของบุคคลที่มีความรู้มากกว่าประชาชนชาวชนบท ค่านิยมที่ต้องการเป็นเจ้าคนนายคนของข้าราชการ อาจแสดงออกโดยการทำตัวเป็นผู้ที่รู้ดีกว่าประชาชน เพื่อให้ประชาชนเกิดการยอมรับและยกย่องว่าเป็นชนชั้นปกครอง

4.2 ค่านิยมยกย่องผู้มีอำนาจ สังคมไทยยกย่องและเกรงกลัวผู้มีอำนาจ จะเห็นได้ในระบบศักดินา อำนาจจะขึ้นอยู่กับตำแหน่ง เช่น รัฐมนตรี ยศทหาร ยศตำรวจ ผู้ว่าราชการจังหวัด ปลัดอำเภอ นายอำเภอ เป็นต้น ยังมีตำแหน่งสูงยิ่งมีอำนาจมาก และจะยิ่งได้รับการยอมรับยกย่องมากขึ้น จนสามารถกล่าวได้ว่าอำนาจสามารถดลบันดาลให้มีทรัพย์สินเงินทอง บริวาร ตำแหน่ง ซึ่งอาจนำไปสู่ค่านิยมในการประจบสอพลอ เกิดการทำงานแบบผักชีโรยหน้า เพื่อให้เจ้านายเกิดความพึงพอใจและเพื่อตนเองจะได้รับความดีความชอบ โดยไม่สนใจว่าสมเหตุสมผลและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนหรือไม่ ข้าราชการชั้นผู้น้อยตระหนักดีว่า ระเบียบกฎเกณฑ์นั้นมาที่หลังความปรารถนาของเจ้านาย ค่านิยมที่ให้คุณค่าในสิ่งที่ผิดเหล่านี้ ส่งผลกระทบให้คนในสังคมต้องเดินอยู่บนเส้นทางที่ลำบากยิ่ง เพราะเขาไม่สามารถเดินอยู่บนเส้นทางแห่งความถูกต้องได้อย่างมั่นคง เพราะเส้นทางนั้นคนในสังคมไม่ยอมรับ ค่านิยมสังคมเช่นนี้ ส่งผลให้ไม่มีผู้ใดกล้าหาญเพียงพอที่จะยืนหยัดอยู่ในความถูกต้องชอบธรรมได้ เพราะในที่สุดจำต้องไหลไปกับระบบ กลายเป็นคนที่กระทำความผิดตามกฎหมายไป เพียงเพื่อที่จะอยู่รอดและได้รับการยอมรับจากคนในสังคม (พุทธชาติ สุธีวสินนท์, 2551)

นำมาสร้างเป็นรูปแบบค่านิยมที่ส่งเสริมการทุจริตไม่ว่าจะเป็นโครงสร้างการปกครองทั้งรูปแบบรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งและรัฐบาลกึ่งประชาธิปไตยหรือรัฐบาลที่มาจากการรัฐประหาร ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 รูปแบบค่านิยมที่ส่งเสริมการทุจริตของประเทศไทยในโครงสร้างการปกครองทั้งรัฐบาลที่มาจาก
การเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย และรัฐบาลกึ่งประชาธิปไตย

ค่านิยมในสังคมอุปถัมภ์ ค่านิยมในสังคมธนานิยม ค่านิยมในสังคมรู้รักชาตวรอดเป็นยอดดี ค่านิยมในสังคมอำนาจนิยม ค่านิยมต่าง ๆ เหล่านี้ส่งผลให้เกิดการทุจริตขึ้น ที่คนไทยจำนวนไม่น้อยยอมรับให้บังเกิดขึ้น และเป็นอุปสรรคอย่างมากในการที่ใครสักคนจะยืนหยัดในสิ่งที่ถูกต้องและดีงาม แต่อย่างไรก็ตาม ควรพยายามและไม่ย่อท้อในการยึดมั่น “คุณค่าที่ถูกต้อง” ในการดำเนินชีวิตเพราะสิ่งที่ถูกต้องและดีงามจะนำพาชีวิตและประเทศชาติประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืนในอนาคต แต่ถ้าหากเรายังไม่เปลี่ยนค่านิยมที่ส่งเสริมการทุจริตก็เป็นการยากที่ประเทศไทยเราจะพัฒนาได้เท่าเทียมอารยประเทศ

บทสรุป

โครงสร้างการปกครองของประเทศไทยมีรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย และรัฐบาลกึ่งประชาธิปไตยหรือรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง สาเหตุในการกระทำรัฐประหารโดยมากเกิดจากการอ้างการทุจริตของรัฐบาลก่อนหน้า หรือความไม่สงบจากความไม่พึงพอใจของประชาชนในความไม่เป็นธรรมในสังคมและการเห็นแก่ประโยชน์ตนเองและพวกพ้อง การรัฐประหารจึงมีการอ้างเพื่อการแก้ปัญหาต่าง ๆ ดังกล่าว แต่เมื่อดูในภาพรวมดัชนีการรับรู้การทุจริตของประเทศไทยไม่ว่าจะเป็นรัฐบาลที่มาจากเลือกตั้งหรือรัฐบาลที่มาจากพรรคการเมือง ไม่เห็นการเปลี่ยนแปลงในการทุจริตไปในทางที่ดีขึ้นอย่างชัดเจนหลังรัฐประหาร รูปแบบการปกครองจึงไม่ได้ส่งผลต่อการลดการทุจริต ดังนั้นกลไกการแก้ไขปัญหาการทุจริตที่สามารถทำได้ด้วยกัน คือ การปราบปราม การป้องกัน และการเปลี่ยนค่านิยม ในการปราบปรามการทุจริต ต้องมีหน่วยงานที่ได้รับอำนาจจากรัฐเต็มที่ ไม่ขึ้นตรงกับหน่วยใด ทำงานด้วยความโปร่งใส ซึ่งในปัจจุบันประเทศไทยมีหน่วยงาน ในการบังคับใช้กฎหมายในการปราบปรามการทุจริต คือ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ

(ป.ป.ช.) และสำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตในภาครัฐ (ป.ป.ท.) ซึ่งมีอำนาจในการสอบสวนและดำเนินคดีต่อผู้ทำการทุจริต สามารถร้องขอต่อศาลสั่งห้ามผู้ต้องสงสัยเดินทางออกนอกประเทศได้ สามารถตรวจสอบบัญชีทรัพย์สินและอายัดทรัพย์สินห้ามโยกย้ายถ่ายเททรัพย์สิน แต่ควรจะต้องเร่งรัดกระบวนการขั้นตอนให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จะทำให้เห็นผลอย่างรวดเร็วทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดไม่กล้าที่จะทุจริต ส่วนการป้องกัน ควรจะต้องมีกลไกการระวังป้องกันไม่เปิดโอกาสให้เกิดการกระทำผิดได้โดยง่าย โดยมีการแก้กฎหมายการจัดซื้อจัดจ้างให้รัดกุม มีการตรวจสอบและใช้กฎหมายมาเป็นตัวควบคุมแทนการใช้อำนาจในดุลพินิจของเจ้าหน้าที่รัฐเพื่อปิดโอกาสในการทุจริต และต้องมีการส่งเสริมจริยธรรมในองค์กรทั้งในภาครัฐและภาคเอกชนให้ไปในทางเดียวกันก็จะไม่มีผู้เรียกรับสินบนและไม่ผู้ให้สินบน นอกจากนั้นต้องมีการเปลี่ยนค่านิยมโดยการปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามถูกต้องให้แก่ข้าราชการ นักธุรกิจ และประชาชนทั่วไปผ่านทุกช่องทาง ทั้งสื่อวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ และสื่อออนไลน์ เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนค่านิยมของคนในสังคมให้มีการรับรู้ถึงความมีคุณธรรมและจริยธรรมที่ดี ไม่ยอมรับการทุจริต ดังนั้นภาครัฐต้องจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการต่อต้านการทุจริตในทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐ เอกชน และประชาชนทั่วไป เพื่อปลูกจิตสำนึกและสร้างสังคมไทยให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และเกิดความเป็นธรรม ในส่วนภาคการศึกษาต้องปลูกฝังเยาวชนในสถานศึกษาให้มีค่านิยมที่ถูกต้อง เช่น หลักสุจริตโตไปไม่โกง มีการปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนในการต่อต้านการทุจริต ในส่วนภาคเอกชนที่มีการก่อตั้งองค์กรต่อต้านคอร์รัปชัน ต้องทำการเปลี่ยนทัศนคติและค่านิยมของคนในประเทศจากที่เคยเห็นว่าการทุจริตเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ ให้เปลี่ยนแปลงเป็นทัศนคติและค่านิยมที่ว่า การทุจริตเป็นสิ่งที่ยอมรับไม่ได้และมีผลเสียต่อสังคมส่วนรวม ดังนั้นเมื่อทุกคนมองว่าเป็นสิ่งที่เลวร้ายและยอมรับไม่ได้ ก็จะไม่คบค้าสมาคมกับคนที่มีความคิดหรือพฤติกรรมที่ส่งเสริมการทุจริต เป็นมาตรการควบคุมทางสังคมทางด้านจริยธรรม ทำให้ผู้ที่คิดจะกระทำผิดไม่กล้ากระทำการทุจริต ต้องมีการจัดการอบรมจัดหลักสูตรในการปลูกจิตสำนึกและเปลี่ยนค่านิยมที่ไม่ดีต่าง ๆ เช่น การยกย่องนับถือคนมีเงินโดยไม่สนใจที่มาของเงิน ให้มายกย่องผู้ที่ทำความดี แทนไม่ว่าบุคคลผู้นั้นจะรวยหรือจน เพื่อที่คนไทยจะได้ไม่ได้มองแค่ทรัพย์สินเงินทองเป็นสิ่งสำคัญไม่ใช่ว่าเงินซื้ออะไรก็ได้ คนมีเงินเท่านั้นจึงจะมีอำนาจมีคนให้เกียรติ ควรเปลี่ยนมาเป็นให้เกียรติและยกย่องผู้ที่หาเงินมาด้วยความสุจริตนักธุรกิจไทยจึงจะได้ไม่ต้องแสวงหาแต่เงินเพื่อที่ต้องการให้คนยกย่องนับหน้าถือตาโดยทางไม่สุจริต ค่านิยมการซื้อความสะดวกและการซื้อความได้เปรียบในการแข่งขันก็ควรจะต้องมีการปรับเปลี่ยน ควรมีการรณรงค์ให้ข้าราชการและนักธุรกิจไทยมองเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือธุรกิจตน ไม่มองว่าเมื่อใครยาวสาวได้สาวเอา ซึ่งในการซื้อความสะดวกหรือการลื้อสเปกซื้อความได้เปรียบในการแข่งขันจะทำให้เกิดการแข่งขันที่ไม่เป็นธรรมขึ้นโดยการให้สินบนหรือเป็นการส่งเสริมให้ข้าราชการกระทำการทุจริตเพื่อให้ตนเองได้งานในขณะที่ประเทศชาติควรจะได้ในสิ่งที่ดีที่สุดในสิ่งที่ใช้เวลานานที่สุดในการที่จะซื้อหรือขอรับบริการในขณะนั้น แต่กลับต้องมาสูญเสียผลประโยชน์ชาติจากการกระทำนั้น ๆ การเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง ในระบบอุปถัมภ์ของสังคมไทย ให้มองเห็นประโยชน์ของชาติและความถูกต้องเป็นที่ตั้ง ไม่ใช่พวกใครพวกมัน ที่ใครที่มัน ที่เกิดการเกื้อหนุน เอื้อในการทุจริตทั้งทางนโยบายและในทางปฏิบัติ ไม่ว่าจะเป็นการเอื้อเพื่อในการโยกย้ายตำแหน่ง การจัดซื้อจัดจ้าง และการให้ผลประโยชน์ต่างตอบแทนระหว่างภาครัฐกับเอกชน และค่านิยมการหลีกเลี่ยงความผิด ถึงแม้จะมองเห็นเป็นสิ่งเล็กน้อยอาจจะเป็นค่านิยมเฉพาะบุคคลมากกว่าในส่วนธุรกิจ แต่ก็จะเป็นบ่อเกิดของการทุจริตที่ใหญ่ ๆ ขึ้นไปในอนาคตได้ ไม่ว่าจะเป็นการที่ตนกระทำผิดโดยชัดแจ้งฝ่าฝืนกฎหมาย

ไฟจราจร การขับรถทับเส้นทึบ บางคนอาจจะมองเป็นเรื่องเล็กให้สินน้ำใจเจ้าหน้าที่ก็จบแล้ว หรือการใช้เส้นสายในการลัดคิว การให้สินบนในการเข้าทำงาน แม้กระทั่งการลอกข้อสอบ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเล็กหรือเรื่องใหญ่ในการทุจริต แต่ความผิดหรือการทุจริตก็คือยังคงเป็นความผิดหรือการทุจริตเช่นเดียวกัน ดังนั้นจึงควรต้องปรับเปลี่ยนค่านิยมนี้ ให้ไม่กระทำความผิดหรือหากทำผิดไปแล้วให้ยอมรับความผิดแล้วปรับปรุงตัวเสียใหม่แทน ก็จะทำให้การทุจริตค่อย ๆ หายไปจากสังคมไทย

เอกสารอ้างอิง

- จารุวรรณ สุขุมาลพงษ์. (2556). แนวโน้มของคอร์รัปชันในประเทศไทย. ใน รายงานการวิจัย. สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร รัฐสภา.
- บงกช สุทัศน์ ณ อยุธยา. (2557). การสร้างจิตสำนึกของความเป็นไทย ค่านิยม เพื่อการต่อต้านป้องกันการทุจริตคอร์รัปชัน. วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 6(11), 248-264.
- ผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2543). ศึกษาคอร์รัปชันในภาครัฐ: ความเห็นและประสบการณ์ของครัวเรือน. ใน รายงานการวิจัย. โครงการวิจัยเศรษฐกิจและการเงินแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554ก). ค่านิยม. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://dictionary.orst.go.th/lookup_domain.php
- พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (2554ข). นอราษฎร์บังหลวง. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://dictionary.orst.go.th/lookup_domain.php
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2544). ดัชนีคอร์รัปชันของไทย: การสร้างและการตรวจสอบความเชื่อถือได้. ใน รายงานวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ.
- พุทธชาติ สุธีวสินนท์. (2551). ช่องทางและโอกาสในการทุจริตคอร์รัปชันในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดเชียงใหม่. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ศิริวรรณ มนอัครผดุง. (2555). สถานการณ์การคอร์รัปชันของประเทศไทย. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์, 2(1), 1-9.
- สุทธิรัตน์ อ่อนเที่ยง. (2544). คอร์รัปชันในระบบราชการไทย: ศึกษากรณีกระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง. ใน วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เสาวนีย์ ไทยรุ่งโรจน์. (2558). ดัชนีคอร์รัปชันไทย. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2568 จาก https://www.aicnews.net/detailnews.php?news_id=N255809098
- อุทัย เลาหวิเชียร. (2556). ค่านิยมของการบริหารงาน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สมมาตร.
- Nye, J. S. (1967). Corruption and Political Development: A Cost-Benefit Analysis. American Political Science Review, 61(2), 417-427.

- Our World in data. (2025). Democracy Index. Retrieved April 22, 2025, from <https://ourworldindata.org/grapher/democracy-index-polity>
- Rokeach, M. (1968). Beliefs, attitudes and values: A theory of organization and change. San Francisco: Jossey-Bass.
- Rokeach, M. (1973). The nature of human values. New York: Free Press.
- The World Bank. (1997). Helping countries combat corruption: The role of the World Bank. Retrieved April 22, 2025, from <https://documents.worldbank.org/eng/publication/documents-reports/documentdetail/799831538245192753>
- Transparency International. (2024). Corruption perceptions index 2024. Transparency International, International Secretariat. Retrieved April 22, 2025, from <https://www.transparency.org/en/cpi/2024/index/tha>
- UNODC. (2005). Corruption compendium of international legal instruments on corruption. United Nations Office on Drugs and Crime. Retrieved April 22, 2025, from <https://www.unodc.org>